

Силабус курсу
Українська історична наука на
сучасному етапі

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 032 Історія та археологія
Освітньо-професійна програма «Історія та археологія»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 3 рік, 5 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: середа, 12.45-14.05, ауд. 1007
Консультації: п'ятниця 14.05, ауд. 1011

Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

Д.і.н., проф. Куций Іван Петрович

Контактна інформація

+380983331077

Опис дисципліни

Метою викладання курсу «Українська історична наука на сучасному етапі» є комплексне вивчення сучасного стану історичної науки в Україні, адаптованих для підготовки істориків-бакалаврів. Курс передбачає поглиблене вивчення інтелектуальної та інституційної складових історичної науки в Україні на сучасному етапі.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	1. Системно-організаційні засади історичної науки в Україні	Ознайомлення із організаційною системою побудовою історичної науки в Україні, ефективністю функціонування її організаційних структур.	Питання, практичні завдання
2 / 2	2. Ідейно-методологічна криза української історіографії в умовах зміни соціокультурних реалій	Вивчення головних тенденцій розвитку історичної науки в Україні в умовах суспільно-політичних та світоглядно-ідеологічних трансформацій у 1990-х – 2000 роках, аналіз тематичного спрямування наукових пошуків істориків, впливу соціокультурних реалій на шляхи розвитку історичної науки.	Питання, практичні завдання

	3. Інституційні проблеми сучасної української історіографії	Ознайомлення із організаційною структурою історичної науки в Україні, профільною спеціалізацією основних науково-дослідних інститутів.	Питання, практичні завдання
2 / 4	4. Проблеми української історичної дидактики	Вивчення співвідношення та взаємодії дидактичної та академічної історії в Україні, аналіз проблем функціонування історії України як загальнообов'язкової навчальної дисципліни у вищій школі, аналіз системи підготовки фахівців-істориків в Україні	Питання, практичні завдання
4 / 4	5. Наукова комунікація в українській історіографії	Характеристика специфіки українських історичних конференцій та наукових форумів, аналіз типології та особливостей українських науково-історичних періодичних видань, характеристика Інтернет-простору української історичної думки	Питання, практичні завдання
2 / 2	6. Українська історична думка в умовах методологічної кризи	Вивчення процесу трансформації методологічного вакууму українського історіописання 1990-х рр. у методологічний хаос, з'ясування взаємодії основних способів історіописання у сучасній історичній науці.	Питання, практичні завдання
2 / 2	7. «Постмодерний виклик»: українська історична наука в епоху глобалізації	Характеристика наукових взаємин між «традиціоналістами» й «ревізіоністами» у сучасній українській історіографії, аналіз критики й спроб деконструкції «національної історії», ознайомлення із новітніми («постмодерними») тенденціями в сучасній українській історичній думці.	Питання, практичні завдання
2 / 2	8. Проблемно-тематичне поле сучасної історичної думки	З'ясування проблемно-тематичного поля наукових дисусій українських істориків на сучасному етапі	Питання, практичні завдання

Формування програмних компетентностей

<i>Індекс в матриці ОНП</i>	<i>Програмні компетентності</i>
ІК	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання, здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 6	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 10	Здатність працювати в команді.
ФК 1	Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.
ФК 2	Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.
ФК 3	Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.
ФК 4	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
ФК 5	Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
ФК 6	Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
ФК 8	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
ФК 9	Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.
ФК10	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
ПРН 1	Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.
ПРН 2	Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій і використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3	Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.
ПРН 4	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 5	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 6	Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.
ПРН 7	Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

Літературні джерела

1. Історіографія, джерелознавство : збірка наукових праць. – 2009. – 200 с.
2. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми: колективна монографія/ За ред. Л. Зашкільняка. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2004. – 406 с.
3. Образ Іншого в сусідніх історіях: міфи, стереотипи, наукові інтерпретації: (Матеріали міжнародної наукової конференції). – К., 2008. – 264 с. // litopys.org.ua/pdf/obraz_konf_2005.pdf
4. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе. – Т.1-2. – К.: Основи, 1994.
5. Білокінь С. Чи маємо ми історичну науку? // Наше минуле: Журнал незалежної історичної думки. – К., 1993. – Ч. 1 (6). – С. 4 – 16..
6. Гирич І. Чи суперечить національний міф історичній правді? // Українська історична дидактика: Міжнародний діалог: Збірник наукових статей. – К., 2000. – С. 47 – 54.
7. Гломозда К. Стан української історіографії та визначення її ролі в сучасному суспільстві // МАГІСТЕРІУМ. Випуск 17. Історичні студії. – К., 2004. – С. 81 – 91 // library.ukma.kiev.ua/e-lib/Mahisterium/MAG_ISSUE17_2004_history/13_glomozda_kyu.pdf
8. Головка В. Криза сучасної української історичної науки: теоретичний та історіографічний контекст: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.06. – Дніпропетровськ, 2000. – 19 с.
9. Грицак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX – XX століття. – К.: Генеза, 1996. – 360 с.
10. Грицак Я. Українська історіографія. 1991 – 2001: десятиліття змін // Україна модерна. – Київ; Львів, 2005. – Ч. 9. – С. 43 – 68.
11. Грицак Я. Страсті за націоналізмом: Історичні есеї. – К.: Критика, 2004. – 344 с.
12. Дашкевич Я. Дорогами української Клію (про становище історичної науки в Україні) // Україна в минулому. – Київ; Львів, 1996. – Вин. 8. – С. 54 – 63.
13. Історична наука на порозі XXI ст.: підсумки та перспективи. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. (м. Харків, 13 – 17 листопада 1995 р.). – Харків, 1995. – 356 с.
14. Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. – К.: Вища школа, 2002. – 432 с.
15. Касьянов Г. Націоналізація історії та образ Іншого // Критика. – 2006. – Ч. 1–2.
16. Касьянов Г. Ще не вмерла українська історіографія // Критика. – № 4. – 2002.
17. Когут З. Коріння ідентичності: Студії з ранньомодерної та модерної історії України. – К.: Критика, 2004. – 352 с.
18. Прицак О. Що таке історія України // Слово і час. – 1991. – № 1 – 4. – С. 53 - 60.
19. Присяжнюк Ю. Ментальність і ремесло історика: Методологічна парадигма селянознавчих студій в Україні на зламі XX – XXI ст. – Черкаси: Вертикаль, 2006. – 122 с.
20. Реєнт О. П. Сучасна історична наука в Україні: шляхи поступу // Укр. істор. журн. – 1999. – № 3. – С. 3 – 22 // history.org.ua/journal/1999/3/1.pdf
21. Стельмах С. П. У пошуках утраченої правди: теоретичні дискусії в сучасній українській історіографії // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Історія. – 2002. – Вип. 63 – 64.
22. Таран Л. Провідні тенденції світової історіографії в XX ст. та проблеми кризи сучасної української історичної науки // Укр. іст. журн. – 1999. – № 1. – С. 85 – 91 // history.org.ua/journal/1999/1/7.pdf
23. Українська історична дидактика: Міжнародний діалог (фахівці різних країн про сучасні українські підручники з

- історії): 3б. наук. ст./ За ред. М. Телус та Ю. Шаповала. – К.: Генеза, 2000. – 368 с.
24. Шкільна історія очима істориків-науковців: Матеріали Робочої наради з моніторингу шкільних підручників історії України / Упоряд. та ред. Н.Яковенко. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2008. – 128 с.
  25. Яковенко Н. Вступ до історії. – К.: Критика, 2007. – 376 с.
  26. Яковенко Н. До питання про методологію вивчення історії України // Генеза: Філософія. Історія. Політологія. – 1996. – № 1(4). – С. 118 – 123.
  27. Яковенко Н. Кілька спостережень над модифікаціями українського національного міфу в історіографії // Дух і літера.– 1998.– № 3 – 4. – С. 113 – 124.
  28. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. – 3-тє вид., перероблене та розшир. – К.: Критика, 2006. – 584 с.
  29. Яковенко Н. Одна Клію – дві історії // Критика. – 2002, № 12 (62).
  30. Яковенко Н. Паралельний світ: Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. – К.: Критика, 2002. – 416 с.

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1 (теми 1-4) – обговорення основних питань, усне опитування	50
Змістовий модуль 2 (теми 5-9) – обговорення основних питань, усне опитування	50

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом